

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 A quibus homo verecundetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

AD QVARTVM dicendum, qd quilibet defectus causat uirtutem, non autem quodlibet bonum sufficit ad rationem uirtutis: & ideo non oportet quod omne illud, cui directe opponitur uirtutum, sit uirtus: quamuis omnium uirtutum opponatur alicui uirtuti secundum suam originem. Et sic in uerecundia in quantum prouenit ex nimio amore turpitudinum, opponitur temperantiae.

AD QVINTVM dicendum, qd ex multotiens uerecundari causatur habitus uirtutis acquisita, per quam aliquis turpia uitet, de quibus est uerecundia: non autem ut aliquis ulterius uerecundetur. Sed ex illo habitu uirtutis acquisita sic se habet aliquis, qd magis uerecundaretur, si materia uerecundiae adesset.

ARTICVLVS II.

Utrum uerecundia sit de turpi actu.

AD SECVDVM sic proceditur. Videtur, quod uerecundia non sit de turpi actu. Dicit enim Philosophus in 4. Ethic. quod uerecundia est timor ingloriationis: sed quadoque illi qui nil turpe operantur, ingloriatione sustinent, secundum illud Psal. 68. Propter te sustinui opprobrium, operuit confusio faciem meam. ergo uerecundia non est proprie de turpi actu.

¶ 2. Præ. Illa solum uidentur esse turpia, quæ habent rationem peccati: sed de quibusdam homo uerecundatur quæ non sunt peccata, puta, si aliquis exerceat seruilia opera. ergo uidetur quod uerecundia non sit proprie de turpi actu.

¶ 3. Præ. Operationes uirtutum non sunt turpes, sed pulcherrimæ, ut dicitur in 1. Ethic. sed quandoque aliqui uerecundantur aliqua opera uirtutis facere, ut dicitur Luc. 9. Qui erubescit me, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet &c. ergo uerecundia non est de turpi actu.

¶ 4. Præ. Si uerecundia proprie esset de turpi actu, oporteret quod de magnis turpibus homo magis uerecundaretur: sed quandoque homo plus uerecundatur de his quæ sunt minus peccata, cum tamen de grauissimis quibusdam peccatis gloriatur, secundum illud Psal. 51. Quid gloriaris in malitia? ergo uerecundia non proprie est de turpi actu.

CONTRA est, quod Damas. dicit in 2. lib. & Greg. Nyfenus, quod uerecundia est timor in turpi actu, uel in turpi perpetrato.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est cum de passione timoris ageretur, timor proprie est de malo arduo, quod scilicet difficile uitatur. Est autem duplex turpitudine. Vna quidem uitiosa, quæ scilicet consistit in deformitate actus uoluntarij: & hæc proprie loquendo, non habet rationem mali ardui. Quod enim in sola uoluntate consistit, non uidetur esse arduum, & eleuatum super hominis potestatem, & propter hoc non appre-

Ahenditur sub ratione terribilis. Et propter hoc Philosophus dicit in 2. Rhet. quod horum malorum non est timor. Alia autem est turpitudine quasi peccatis, quæ quidem consistit in uituperatione alicuius, sicut quædam claritas gloriæ consistit in honore alicuius. Et quia huiusmodi uituperium habet rationem mali ardui, sicut honor habet rationem boni ardui, uerecundia quæ est timor turpitudinis, primo & principaliter respicit uituperium, seu opprobrium. Et quia uituperium proprie debetur uirio, sicut honor uirtuti, ideo est ex consequenti uerecundia respicit turpitudinem uitiosam: unde sicut Phil. dicit in 2. Rhet. minus homo uerecundatur de defectibus, qd non ex eius culpa proueniunt. Respicit autem uerecundia culpam dupliciter. Vno modo, ut alijs desinat uitiosa agere pro timore uituperij. Alio modo, ut homo in turpibus quæ agit, uitet conspectus publicos pro timore uituperij, quorum primum, sicut Greg. Nyfenus, pertinet ad erubescerem, secundum ad uerecundiam. Vnde ipse dicit, qd qui uerecundatur, occultat se in his quæ agit: qui uero erubescit, timet incidere in ingloriationem.

B**AD PRIMVM** ergo dicendum, quod uerecundia respicit proprie ingloriationem sicut quod debetur culpæ, quæ est defectus uoluntarius. Vnde Phil. dicit in 2. Rhet. quod omnia illa homo magis uerecundatur, quorum ipse est causa. Opprobria autem quæ inferuntur alicui pro uirtute, uirtuosus quidem contemnit, quia indigne sibi irrogantur: sicut de magnanimis Philosophus dicit in 4. Ethic. & de Apostolis dicit Act. quinto, quod ibant Apostoli gaudentes a conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Ex imperfectione autem uirtutis contingit quod aliquis uerecundetur de opprobrijs, quæ sibi inferuntur propter uirtutem: quia quanto est aliquis magis uirtuosus, tanto magis contemnit exteriora bona, uel mala. Vnde dicitur Ista. 51. Noli timere opprobrium hominum.

AD SECVDVM dicendum, qd sicut honor, ut supra habitus est, quamuis non debeat uere nisi soli uirtuti, respicit tamen quandam excellentiam: ita etiam uituperium, quamuis debeat proprie soli culpæ, respicit tamen ad minus sicut opinionem hominum, quemcumque defectum. Et ideo de paupertate, & ignobilitate, & seruitute, & alijs huiusmodi aliquis uerecundatur.

AD TERTIVM dicendum, qd de operibus uirtuosis, in se consideratis, non est uerecundia. Contingit tamen accidens quod aliquis de his uerecundetur, uel in quantum habentur ut uitiosa, sicut hominum opinionem, uel in quantum homo refugit in operibus uirtutis notam de præsumptione, aut etiam de simulatione.

AD QVARTVM dicendum, quod quadoque contingit aliqua grauiora peccata minus esse uerecundabilia uel quia minus habent de ratione turpitudinis, sicut peccata spiritualia quam carnalia, uel quia in quodam excessu temporalis boni se habent: sicut magis uerecundatur homo de timiditate, quam de audacia, & de furto quam de rapina, propter quodam speciem potestatis. Et simile est in alijs.

ARTICVLVS III.

Utrum homo magis uerecundetur a personis conuictis magis.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod homo non magis uerecundetur a personis magis conuictis. Dicit enim in 2. Rhet. quod homines magis erubescunt ab illis, a quibus uolunt in admiratione

lib. 2. cap. 5. circa medietatem. tom. 6.

lib. 2. cap. 6. ante medietatem. tom. 6.

Nyfenus li. 4. de creat. hominis, c. 14.

lib. 2. cap. 6. aliquantulum ante medietatem. tom. 6.

lib. 4. c. 5. tom. 5.

q. 65. art. 3.

lib. 2. cap. 6. circa medietatem & post me.

Secunda Secunda S. Thoma. V V ne

ne haberi: sed hoc maxime appetit homo a melioribus, qui quandoque non sunt magis coniuncti. ergo homo non magis erubescit de magis coniunctis.

¶ 2 Præt. Illi uidentur esse magis coniuncti, q sunt similium operum: sed homo non erubescit de suo peccato ab his, quos scit simili peccato subiacere, quia sicut dicitur in 2. * Rhet. Quæ quis ipse facit, hæc proximis non uetat. ergo homo non magis uerecundatur a maxime coniunctis.

Colligitur ex lib. 2. cap. 6. tom. 6.

* lib. 2. c. 6. a. gæd. tom. 6.

lib. 2. Rhet. c. 6. a. med. tom. 6.

lib. 2. cap. 6. a. med. tom. 6.

¶ 3 Præt. Philoſophus dicit in 2. * Rhet. quod homo magis uerecundatur ab his, q propalant multis quod sciūt, sicut sunt irriſores, & fabularū fictores: sed illi qui sunt magis cōiuncti, non solent uitia p-palare. ergo ab eis non maxime est uerecundandū.

¶ 4 Præt. Philoſophus * ibidem dicit, quod homines maxime uerecundantur ab eis, inter quos in nullo defecerunt, & ab eis a quibus primo aliquid postulauit, & quorum nunc primo uolunt esse amici: huiusmodi autem sunt minus coniuncti. ergo non magis uerecundatur homo de magis coniunctis.

SED CONTRA est, quod dicitur in 2. Rhet. quod eos, q semper aderunt, homines magis erubescunt.

RESPON. Dicendum, quod cum vituperium honorari opponatur, sicut honor importat testimoniū quoddam de excellentia alicuius, & præcipue quæ est secundum uirtutem: ita etiam opprobrium, cuius timor est uerecundia, importat testimoniū de defectu alicuius, & præcipue secundum aliquam culpam: & ideo quāto testimoniū alicuius reputatur maioris ponderis, tanto ab eo aliquis magis uerecundatur. Potest autem testimoniū aliquod maioris ponderis reputari, uel propter eius certitudinē ueritatis, uel propter effectum. Certitudo aut ueritatis ad est testimoniū alicuius, ppter duo. Vno quidem modo, propter rectitudinem iudicii, sicut patet de sapiētibus, & uirtuosis, a quibus homo & magis desiderat honorari, & magis uerecundatur. Vnde a pueris, & bestijs nullus uerecundatur propter defectum recti iudicii, q est in eis. Alio modo, propter cognitionem corū, de quibus est testimoniū, q uulquisq; bene iudicat quæ cognoscit: & sic magis uerecundatur a psonis coniunctis, q facta nostra magis considerant. A peregrinis aut & omnino ignotis, ad quos facta nostra nō pueniūt, nullo modo uerecundamur. Ex effectu aut est aliqd testimoniū magni ponderis, pp iuuamentū & nocumentum ab eo proueniens: & ideo magis desiderant homines honorari ab his q possunt eos iuuare, & magis uerecundantur ab eis qui possunt nocere. Et inde est, quod quātum ad aliquid magis uerecundamur a personis coniunctis, cū quibus semper sumus conuersaturi, quasi ex hoc nobis perpetuum proueniat detrimentū: quod aut prouenit a peregrinis, & transeuntibus, quasi cito pertransit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod similis ratio est propter quam uerecundamur de melioribus, & magis coniunctis: quia sicut meliorum testimoniū reputatur magis efficax propter uniuersalē cognitionem, quam habent de rebus, & immutabilē sententiā a ueritate: ita etiam familiarium personarū testimoniū uidetur magis efficax propter hoc, q magis cognoscunt particularia, quæ circa nos sunt.

AD SECUNDVM dicendum, quod testimoniū eorum, qui sunt nobis coniuncti in similitudine peccati, nō reformidamus: quia non estimamus quod defectum nostrum apprehendāt, ut aliquid turpe.

AD TERTIVM dicendum, quod apropalantibus uerecundamur propter nocumentū inde proueniens, quod est diffamatio apud multos.

F AD QVARTVM dicendum, quod quos nihil mali fecimus, magis uerecundamur propter nocumentum sequens, quia amittimus bonam opinionem, quæ uidebatur: & etiam quia contrarium uidebatur. Vnde cū aliquis in bonum estimauit, aliquid turpe didit hoc ut turpius. Ab istis autem de nouo postulamus, uel quoniam maluimus esse amici, magis uerecundamur, quia nocumentum inde proueniens, quod est implenda petitionis, & amittenda gloria.

ARTICVLVS III.

Utrum etiam in uirtuosis bonitas pferatur.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur in uirtuosis hominibus pferri bonitatem. Contrariorū enim contrarium in uirtuosis non potest esse bonum: sicut in uitijs non potest esse malum. Et sic patet, quod in uirtuosis bonitas pferatur. Et sic patet, quod in uirtuosis bonitas pferatur. Et sic patet, quod in uirtuosis bonitas pferatur.

¶ 2 Præt. Philoſophus dicit in 2. * Rhet. quod uirtuosi non solum erubescunt de peccato suo, sed etiam de peccato aliorum, quia quidem cōiuncti sunt uirtuosis, ergo in uirtuosis pferatur bonitas.

¶ 3 Præt. Verecundia est timor moralis cōtingit aliquos uirtuosos in peccato suo, quia quidem cōiuncti sunt uirtuosis, ergo in uirtuosis pferatur bonitas.

¶ 4 Præt. Verecundia est pars temperantiam, quia quidem cōiuncti sunt uirtuosis, ergo in uirtuosis pferatur bonitas.

SED CONTRA est, quod in uirtuosis bonitas non pferatur. Et sic patet, quod in uirtuosis bonitas non pferatur. Et sic patet, quod in uirtuosis bonitas non pferatur. Et sic patet, quod in uirtuosis bonitas non pferatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod bonitas in uirtuosis pferatur, quia quidem cōiuncti sunt uirtuosis, ergo in uirtuosis pferatur bonitas.

AD SECUNDVM dicendum, quod bonitas in uirtuosis pferatur, quia quidem cōiuncti sunt uirtuosis, ergo in uirtuosis pferatur bonitas.

AD TERTIVM dicendum, quod bonitas in uirtuosis pferatur, quia quidem cōiuncti sunt uirtuosis, ergo in uirtuosis pferatur bonitas.

AD QVARTVM dicendum, quod bonitas in uirtuosis pferatur, quia quidem cōiuncti sunt uirtuosis, ergo in uirtuosis pferatur bonitas.